

Inhoud

	Pagina
Voorwoord.....	6
1. Een ander Evangelie?.....	9
<i>Galaten 1:1-12, zie ook 4:8-20</i>	
2. Topoverleg in Jeruzalem	16
<i>Galaten 2:1-10</i>	
3. Conflict in de kerk	23
<i>Galaten 2:11-21, zie ook 5:2-12</i>	
4. Paulus reageert (I), vanuit ervaring	30
<i>Galaten 3:1-5</i>	
5. Paulus reageert (II), vanuit de Schrift	36
<i>Galaten 3:6-14</i>	
6. Paulus reageert (III), vanuit de heilsgeschiedenis	43
<i>Galaten 3:15-4:11</i>	
7. Geroepen tot vrijheid	51
<i>Galaten 5:1, 13-24</i>	
8. Door de Geest leven en goeddoen aan allen	59
<i>Galaten 5:25-6:10</i>	
9. Het kantelpunt in de geschiedenis: het kruis van Christus	67
<i>Galaten 6:11-18</i>	
Bijlage 1: waar liggen de gemeenten aan wie Paulus schrijft?	73
Bijlage 2: met wie heeft Paulus een conflict?	73
Geraadpleegde literatuur	76

Voorwoord

Een aantal maanden geleden ontving ik een handgeschreven brief. Dat was lang geleden! De meeste teksten die verstuurd worden gaan via mail of WhatsApp. Nu lag er een brief op de deurmat. Ik merkte dat ik het lezen van een brief specialer vond dan een berichtje vanaf een scherm. Het was persoonlijker, warmer. De schrijver kwam dichterbij.

Een echte brief

Het zal voor de christenen in Galatië eveneens bijzonder zijn geweest om een brief te ontvangen. Zo vaak gebeurde dat in die dagen ook weer niet. De brief werd voorgelezen aan de gemeente en het was net alsof zij Paulus zelf hoorden praten. Het is belangrijk voor ons, wanneer we deze brief aan de Galaten met elkaar gaan lezen, bestuderen en bespreken, dat het om een *brief* gaat. Het is geen theologisch boek dat Paulus heeft laten uitgeven, in de hoop dat het zo veel mogelijk lezers zal krijgen. Het is een brief, gericht aan een gemeente met specifieke vragen en problemen. Denk dan niet meteen dat deze brief *ons* niks te zeggen heeft. Het krachtige van Paulus vind ik altijd weer dat hij lokale kwesties grens overstijgend weet te benaderen. Wat er ook binnen gemeenten speelt, hij tilt alles op naar het niveau van het Evangelie, zodat een lokale gemeente in het Westen van de 21ste eeuw zich er ook door aangesproken weet. Uiteraard zal de Geest dit woord moeten overbrengen bij ons, maar dit woord was Paulus al door deze zelfde Geest ingegeven.

Een levendige brief

Wanneer je eenmaal gaat lezen, merk je meteen hoe levendig deze brief is. Paulus schaamt zich er niet voor zijn emoties te tonen, hij vertelt over bepaalde fases uit zijn eigen leven, hij is gedreven om het Evangelie uit te dragen en deinst er ook niet voor terug de waarheid klip-en-klaar op tafel te leggen. Er staat namelijk veel op het spel. Behalve Paulus als apostel en de gemeente met jonge gelovigen is er nog een derde partij die van zich laat horen. Dit is een groep apostelen die naar het inzicht van Paulus het Evangelie verdraait en daarmee de vrijheid op het spel zet. Hoe? Zij houden de gemeente voor dat het geloof in Jezus Christus niet voldoende is – men dient ook de Joodse wet nog te houden, want anders hoor je niet bij de gemeente van Christus. Daar reageert Paulus fel op. In bijlage 2 kun je hier meer over lezen.

Een compacte brief

In vergelijking met Paulus' brief aan de Romeinen is zijn brief aan de Galaten kort en daarmee ook compact. In weinig woorden en zinnen kan hij veel zeggen. Daar kun je zomaar overheen lezen. De brief aan de Galaten vraagt om aandachtig en langzaam lezen. Neem de tijd om eerst de aangegeven verzen een paar keer door te lezen, voordat je meteen naar de achtergrondinformatie en de aantekeningen gaat. Een disclaimer van

mijn kant: het is onmogelijk om ieder vers uit deze brief te bespreken. Ik hoop de goede keuzes te hebben gemaakt en die punten uit de tekst naar voren te hebben gehaald die van belang zijn. Maar het kan in een gesprekskring zomaar gebeuren dat je met elkaar op iets stuit en er in de aantekeningen niets over leest.

Een geloofsopbouwende brief

Bijbellezen en bijbelstudie doe je vooral met elkaar. Met elkaar zie je meer, lees je meer, kom je tot meer inzichten en dat alles is inspirerend en bemoedigend. In de brief aan de Galaten wil Paulus duidelijk maken dat *in Christus* gelovigen van welke achtergrond dan ook hun eenheid vinden. Als gelovigen kunnen wij elkaar nog weleens de maat nemen: wie is nu een goede christen, wanneer hoor je erbij en wanneer lig je erbuiten? Ik hoop dat je zult ontdekken dat deze brief van bijna tweeduizend jaar oud en geschreven in een andere context dan de onze, dichtbij kan komen en dat het Evangelie verrassend actueel en relevant is voor de kerk van vandaag.

Harald Overeem

1. Een ander Evangelie?

Galaten 1:1-12, zie ook 4:8-20

Inleiding

Een overleg op je werk. Het is nog vroeg, collega's schuiven aan, er is geen agenda (gelukkig wel koffie). Je bent met een aantal bij elkaar geroepen, omdat er wat onvrede is op de werkvloer. Een van de leidinggevendenden steekt meteen van wal. Eerst vertelt hij dat hij niet zomaar een leidinggevende is, maar dat hij is aangesteld door het bestuur zelf. Wat volgt is een hoop gefoeter en getier: hoe het toch in vredesnaam kan dat de Afdeling Verkoop die order uit het buitenland heeft laten schieten. Het is ijszig stil en niemand reageert.

Misschien herken je een dergelijke situatie. Het kan op je werk plaatsvinden, maar ook in je vriendenkring of in de kerk. Het loopt niet, er is onrust, en iemand moet de leiding nemen. Wie begint te lezen in de brief die Paulus schrijft aan de gemeenten in Galatië, merkt: de apostel komt niet zoals gebruikelijk met een vriendelijke groet en een compliment voor wat goed gaat. Hij schrijft dat hij niet zomaar een apostel is maar een *geroepen* apostel. Het borrelt volop in deze brief. Paulus is verbaasd (1:6), gefrustreerd (4:15), bezorgd (4:20) en boos (5:12). Hij noemt zijn lezers dwaas (3:1) en wenst dat de onruststokers in de gemeente zichzelf castreren (5:12). Zulke oplopende emoties maken in ieder geval duidelijk dat er voor Paulus veel op het spel stond.

Achtergrondinformatie

Paulus heeft tijdens zijn eerste zendingsreis een aantal gemeenten gesticht in het zuiden van Klein-Azië (zie Handelingen 13-14). Wanneer Paulus daar inmiddels vertrokken is, verneemt hij dat er andere apostelen zijn langsgelkomen die de gemeenten in verwarring hebben gebracht. Al eerder heeft hij de jonge gelovigen gewaarschuwd (zie 1:9), maar blijkbaar zijn zij toch gevoelig voor andere geluiden. Wat was nu dit 'andere geluid' waar deze apostelen mee kwamen? Uit dit eerste hoofdstuk wordt dit niet meteen duidelijk. Het verloop van de brief laat zien dat deze andere apostelen van Joodse huize waren. Zij predikten weliswaar het geloof in Christus, maar naar hun overtuiging was men dan nog maar halverwege. Er moest iets bij komen: de nieuwe Messias-gelovigen dienden zich óók nog te laten besnijden (5:2 en 6:12).

Deze besnijdenis staat niet op zichzelf, maar is een onderdeel van het houden van de gehele wet van Mozes.

Waar was deze gedachte op gebaseerd? Zaken als de viering van de sabbat, voedselwetten en besnijdenis waren bij uitstek zichtbare tekenen dat men als Jood bij het volk van God behoorde. Zo gaf men vorm aan hun godsdienst en ook naar buiten toe was het duidelijk: kijk maar, wij zijn Joden. Het ligt dan voor de hand dat men aan deze praktijken vasthoudt, als zij gaan geloven in Jezus, de Joodse en langverwachte Messias. Voor Paulus is dit een brug te ver.

Aantekeningen

Vers 1

Meteen stelt Paulus zijn eigen apostelschap vast. Het is geen menselijke instelling, maar gebaseerd op het gezag van de opgestane Jezus Christus. Letterlijk betekent apostel 'gezondene'.

Vers 3-5

Hier volgt de gebruikelijke genade-en-vredegroet, van God de Vader en onze Heere Jezus Christus. Over Jezus wordt vervolgens gezegd dat Hij Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, *niet* om ons te vergeven of om ons te rechtvaardigen (dat zou je verwachten), maar 'opdat Hij ons zou ontrukken aan de tegenwoordige slechte wereld'. Paulus beschrijft hier de bevrijdende *impact* van Jezus' kruisdood in onze werkelijkheid. Wat bedoelt Paulus met 'de tegenwoordige slechte wereld'? Hij gebruikt hier het woord *aioon* en niet *kosmos*. Het woord *kosmos* is de schepping waarin we leven. Met *aioon* wordt een cultuur bedoeld, een tijdperk dat getekend is door gebrokenheid en machten, ons huidige wereldbestel. Dáárvan heeft Christus ons bevrijd. Bevrijding is dan dat de machten van deze wereld hun grip verliezen op hen die van Christus zijn. Paulus komt er later in zijn brief een paar keer op terug wanneer hij schrijft dat we onderworpen waren aan de grondbeginselen van de wereld (4:3,9). Op Golgotha is ons huidige wereldbestel aan zijn einde gekomen. Met deze gedachte sluit Paulus ook de brief, hoogstpersoonlijk, af: door Christus is de wereld voor mij gekruisigd en ik voor de wereld (6:13-14). Dat Paulus zich alleen op Christus beroemt, blijkt ook al uit vers 5: aan Hem de eer.

Vers 6-10

Paulus steekt zijn verbazing niet onder stoelen of banken: de Galaten hebben zich laten misleiden. Er is simpelweg geen ander Evangelie dan het Evangelie dat Paulus bracht. Paulus uit zich met sterke taal. Degenen die de jonge christenen hebben beïnvloed, vervloekt hij. In Bijlage 2 lees je hier meer over. Het is onmogelijk dat het Evangelie aan verandering onderhevig is. Het is duidelijk dat Paulus hier niet met zijn eigen agenda op de proppen komt. Hij probeert hier niet mensen te overtuigen of naar de mond te praten. Het gaat hem enkel en alleen om het Evangelie. Dat is ook de reden dat hij hier zo stevig uithaalt. In alle brieven dankt Paulus voor het geloof en de liefde die hij bij zijn lezers ziet. Galaten is zijn enige brief waar deze dank ontbreekt.

Vers 11-12

Dat het Evangelie 'niet naar de mens is', wil zeggen dat de oorsprong van het Evangelie *buiten* iedere menselijke inbreng of prestatie ligt. Het Evangelie is geen menselijk bedenksel en komt ook niet voort uit enige vorm van godsdienstigheid. Het is ontvangen 'door openbaring van Jezus Christus'.

Toepassing

- a. Hoe kan het toch? De eerste generatie christenen is vatbaar voor een ‘ander evangelie’. In Galatië raakten de nog jonge gelovigen onder de indruk van ‘zendelingen’ die hen met hun kennis van het Oude Testament van het Evangelie aftrokken. De geschiedenis van de kerk heeft laten zien dat de gemeente van Christus altijd weer vatbaar is voor invloeden die haaks staan op het Evangelie en het geloofsleven uithollen. In onze tijd is dat niet anders. Deze andere geluiden kunnen een grote aantrekkingskracht op ons uitoefenen. Paulus hamert er in deze brief voortdurend op dat we ons hierdoor niet in de luren moeten laten leggen. *‘Terug naar Christus!’* zo zou je deze brief heel kort kunnen samenvatten.
- b. Paulus zet radicaal in bij de ‘openbaring van Jezus Christus’. Het Evangelie is niet gebaseerd op menselijke status en religieuze inbreng. Wie iets anders beweert, zit er faliekant naast. Deze exclusiviteit zegt niet zozeer dat alle andere godsdiensten en levensbeschouwingen onzinnig zijn, maar juist dat Christus *alles* is. In Hem handelt God bij uitnemendheid, in Hem blijkt God een God van genade en door Hem rechtvaardigt God de gelovige. Dat is iets wat geen enkele menselijke levenswijze kan brengen, ook de wet van Mozes niet.
- c. De inzet van Paulus bij het Evangelie van Jezus Christus vormt ook zijn eigen karakter. Hij deinst er niet voor terug om tegen anderen in te gaan. Toegegeven, hij doet dit in deze brief emotioneel en zeer direct. We ontmoeten in Paulus iemand die authentiek is. Hij heeft geen verborgen agenda en praat niemand naar de mond. In het Johannes-evangelie legt Jezus een aantal mensen de vraag voor hoe zij ‘ooit tot geloof kunnen komen’ (Johannes 5:44, NBV), omdat zij gevoelig zijn voor aanzien en status. We herkennen wellicht de angst om anderen te vertellen dat we christen zijn of uit te komen voor waar we voor staan – dan is deze brief voor ons een hart onder de riem.

Verwerking

1. Paulus verwondert zich erover dat de gelovigen in Galatië zich zo snel hebben afgewend van het Evangelie (vers 6).
 - a. Blijkbaar was de ‘oproep’ van de andere apostelen om zich te laten besnijden verleidelijk. Naar ons toegetrokken: probeer met elkaar onder woorden te brengen wat er zo verleidelijk kan zijn aan het vasthouden van bepaalde regels of levenswijzen.
 - b. Het betreft een verleiding van binnenuit; het is niet de keizer die de gelovigen op de hielen zit of een aantrekkelijk heidens veelgodendom. Met welke verleidingen van binnenuit heeft de kerk vandaag de dag te maken?
 - c. Overdenk en bespreek wat Paulus in vers 4 beschrijft en in vers 11-12 als bemoediging om verleidingen te weerstaan.

2. Paulus onderzoekt zichzelf eerlijk: is hij eropuit om mensen naar de mond te praten of om Christus te dienen (vers 10)?
 - a. Geef eens een typering van Paulus' opstelling en karakter.
 - b. Wat spreekt je hierin aan? Waaraan erger je je bij mensen met een dergelijke opstelling?
 - c. Spiegel je eens aan de houding van Paulus. Wat zou je willen (af)leren?

Gebed

Heer, bewaar mij ervoor dat ...
mij afleidt van het Evangelie van Gods genade in Jezus Christus.

